

DOBROSTAN CYFROWY

Natalia Walter

VI. WPŁYW KOMPETENCJI NAUCZYCIELA NA ZJAWISKO

Czy poniższe zdanie jest prawdziwe, czy fałszywe?

Współcześni nauczyciele i nauczycielki muszą posiadać kompetencje cyfrowe, które pomogą uczennicom i uczniom zadbać o ich dobrostan cyfrowy.

Oczywiście to **prawda**. Stworzone na zlecenie Komisji Europejskiej ramy kompetencyjne DigCompEdu dla nauczycielek i nauczycieli zawierają szczegółowe wytyczne dotyczące niezbędnych tej grupie umiejętności cyfrowych (Redecker 2017). W opracowaniu znajdziemy 22 podstawowe kompetencje uporządkowane w ramach 5 obszarów:

1. zaangażowania zawodowego;
2. wykorzystywania zasobów cyfrowych w codziennej pracy;
3. wykorzystywania technologii cyfrowych w procesie nauczania–uczenia się,
4. wykorzystywania rozwiązań cyfrowych do poprawy sposobów kontroli i oceny pracy uczennic i uczniów;
5. wspierania i wzmacniania uczennic i uczniów oraz dbania o rozwój ich kompetencji cyfrowych.

Ostatnia z wymienionych kompetencji dotyczy, oprócz edukacji medialnej czy współpracy cyfrowej, także umiejętności **odpowiedzialnego wykorzystania mediów cyfrowych**. To z kolei wiąże się z podjęciem działań pedagogicznych zapewniających fizyczny, psychiczny i społeczny dobrostan młodych osób podczas korzystania z technologii. Zawiera się w tym także umożliwienie uczącym się zarządzania ryzykiem oraz bezpiecznego i odpowiedzialnego używania narzędzi cyfrowych.

W kontekście odpowiedzialnego stosowania technologii należy przede wszystkim uświadomić sobie, że uczennice i uczniowie są uważnymi obserwatorami zachowań i stylu bycia osób dorosłych. To, w jaki sposób korzystają one z mediów cyfrowych, może modelować zach-

wania i działania uczniowskie. Oprócz tego warto pamiętać, że zajęcia rozwijające ten obszar kompetencji cyfrowych powinny przede wszystkim opierać się na przekazywaniu młodym ludziom pozytywnego nastawienia do technologii oraz zachęcać do ich twórczego i krytycznego wykorzystania. Należy zatem umożliwić uczniom i uczennicom m.in. poznanie sposobów:

- ochrony urządzeń i treści cyfrowych (takich jak korzystanie z programów antywirusowych, włączanie ustawień gwarantujących większą ochronę, nieklikanie w podejrzone linki itp.); należy też pomóc w zrozumieniu zagrożeń w środowisku cyfrowym;
- ochrony danych osobowych i prywatności w środowiskach cyfrowych (jak wykorzystywać i udostępniać dane osobowe online);
- unikania zagrożeń dla zdrowia i dobrostanu fizycznego i psychicznego związanych z mediami cyfrowymi (stosowania takich rozwiązań jak niekorzystanie z technologii przed snem, robienie przerw); ważne jest też, by dostarczyć uczennicom i uczniom informacji, gdzie zgłosić problemy wynikające z korzystania z mediów cyfrowych i jak na nie reagować;
- niwelowania negatywnych skutków technologii, np. poprzez podejmowanie aktywności offline;
- ochrony przed możliwymi zagrożeniami w środowiskach cyfrowych (np. przed cyberprzemocą).

Ponadto działania powinny przyczyniać się do wzrostu świadomości młodych osób na temat roli technologii w działaniach obywatelskich i integracji społecznej.

Bazując na arkuszu analizy poziomu posiadanych kompetencji DigCompEdu (w zakresie odpowiedzialnego korzystania z mediów cyfrowych), prezentujemy narzędzie do autoewaluacji (Redecker 2017):

NARZĘDZIE DO AUTOEWALUACJI

NOWICJUSZ (A1)	<ul style="list-style-type: none">• Niewielkie wykorzystanie strategii wspierających dobrostan cyfrowy uczenic i uczniów.• Zdaję sobie sprawę, że technologie cyfrowe mogą pozytywnie i negatywnie wpływać na dobrostan uczennic i uczniów.
ODKRYWCA (A2)	<ul style="list-style-type: none">• Zachęcanie uczniów do bezpiecznego i odpowiedzialnego korzystania z technologii cyfrowych.• Buduję świadomość uczniów na temat tego, w jaki sposób technologie cyfrowe mogą pozytywnie i negatywnie wpływać na zdrowie i samopoczucie, m.in. poprzez zachęcanie ich do identyfikowania zachowań (własnych lub innych), które sprawiają, że są szczęśliwi lub smutni. Wzmacniam świadomość uczących się na temat zalet internetu.
INTEGRATOR (B1)	<ul style="list-style-type: none">• Wdrażanie środków w celu zapewnienia dobrostanu uczennic i uczniów.• Udzielam praktycznych i opartych na doświadczeniu porad, jak chronić prywatność i dane, m.in. za pomocą haseł, dostosowując ustawienia w mediach społecznościowych. Pomagam uczniom w ochronie ich tożsamości cyfrowej i zarządzaniu ich cyfrowym śladem. Doradzam uczniom skuteczne środki ograniczające lub przeciwdziałające skutkom niewłaściwego zachowania (własnego lub ich rówieśników).

EKSPERT (B2)	<ul style="list-style-type: none"> • Pedagogiczne wspieranie korzystania z technologii cyfrowych przez uczennice i uczniów w celu zapewnienia im dobrostanu. • Opracowuję strategie zapobiegania, identyfikowania i reagowania na cyfrowe zachowania, które negatywnie wpływają na zdrowie i samopoczucie uczniów (np. cyberprzemoc). Zachęcam uczniów do przyjęcia pozytywnego nastawienia do technologii cyfrowych, zdając sobie sprawę z możliwych zagrożeń i ograniczeń, ale także mając pewność, że mogą sobie z nimi poradzić, aby czerpać z nich korzyści.
LIDER (C1)	<ul style="list-style-type: none"> • Strategiczne i krytyczne rozwijanie odpowiedzialnego i bezpiecznego korzystania z technologii cyfrowych przez uczniów. • Umożliwiam uczniom zrozumienie ryzyka i zagrożeń w środowiskach cyfrowych (np. kradzież tożsamości, oszustwa, stalking, phishing) oraz jak właściwie na nie zareagować. Krytycznie zastanawiam się nad przydatnością moich strategii pedagogicznych do wspierania cyfrowego dobrostanu uczniów i odpowiednio je dostosowuję.
PIONIER (C2)	<ul style="list-style-type: none"> • Opracowywanie innowacyjnych podejść do wspierania zdolności uczniów do korzystania z technologii cyfrowych dla własnego dobrostanu. • Zastanawiam się, dyskutuję, przeprojektowuję i wprowadzam innowacje w strategiach pedagogicznych, aby rozwijać zdolność uczennic i uczniów do korzystania z technologii cyfrowych dla zachowania własnego dobrostanu.

Źródło: Opracowanie własne.

Inne przydatne narzędzia do autoewaluacji znajdują się na stronach: <https://emels.eu/pl/> oraz <https://education.ec.europa.eu/selfie>.

Jeśli zagadnienia opisane w tekście szczególnie Cię interesują, lub sam(a) mierzysz się z podobnym problemem w Twojej szkole, zachęcamy do zapoznania się z poniższymi materiałami.

Bibliografia

Redecker C. (2017). *European Framework for the Digital Competence of Educators: DigCompEdu*, Luxembourg: Publications Office of the European Union.

Uznanie autorstwa-Na tych samych warunkach 4.0 Międzynarodowe (CC BY-SA 4.0).

Projekt Szkoła Dobrostanu korzysta z dofinansowania o wartości 127 000 euro otrzymanego od Islandii, Liechtensteinu i Norwegii w ramach Funduszy EOG. Celem projektu jest stworzenie innowacji pedagogicznej, która podniesie świadomość roli szkoły we wzmacnianiu zdrowia psychicznego uczniów.

Projekt współfinansowany przez Polsko-Amerykańską Fundację Wolności.

Lider programu:

Partner:

Finansowanie:

